

Şizofreni Hastaların Yakınları İçin Damgalanma Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Şizofreni Hastaların Yakınları İçin Damgalanma Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30440>

Özet

?izofreni Hastalar?n?n Yak?nlar? için Damgalanma Ölçe?i (?HYDÖ), **?izofreni** tan?s? alm?? bireylerin aile üyeleri ve bak?m verenleri taraf?ndan deneyimlenen damgalanma düzeylerini ölçmek amacıyla 2021 y?l?nda geli?tirilmis? özgün bir psikometrik araç?tır. Bu ölçek, psikiyatrik hastal?klarla ili?kili toplumsal önyarg? ve ayr?mc?l???n hasta yak?nlar? üzerindeki etkilerini nicel olarak de?erlendirerek, bu popülasyonun ya?ad??? psikososyal yükü belirlemeyi hedefler. Geçerlilik ve güvenilirlik analizleri, ölçe?in be? faktörlü yapıya sahip oldu?unu, yüksek iç tutarlılık (Cronbach Alfa=0.909) gösterdi?ini ve sağlam yapısal geçerlili?e sahip oldu?unu kan?tlam???r (KMO=0.871).

Anahtar Kelimeler

?izofreni, Hasta Yak?nlar?, **Damgalanma**, Psikiyatri, Ölçek Geli?tirme, Geçerlilik, Güvenilirlik, **Faktör Analizi**, Cronbach Alfa.

Yazarlar

Gamze Yıldırım, Hakan Tamba?, Nuran Sava?.

Amaç

?izofreni Hastalar?n?n Yak?nlar? için Damgalanma Ölçe?i'nin temel amacı, ?izofreni hastalar?n?n aile üyelerinin maruz kald??? ikincil damgalanma (courtesy stigma) düzeylerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Psikiyatrik hastal?klar s?kl?kla sadece hastay? de?il, aynı zamanda aile çevresini de etkilemekte ve aile üyelerinin sosyal d???lanma, utanç ve suçluluk gibi olumsuz deneyimler ya?amas?na neden olmaktadır.

Bu ölçek, klinik uygulamalarda ve ara?tırmalarda kullan?larak, hasta yak?nlar?na yönelik geli?tirilecek sosyal destek ve psikoe?itim programlar?n?n etkinli?ini artırmak ve spesifik müdahale alanlar?n? belirlemek için kritik veriler sağlamaktadır. Ölçek, özellikle Türk kültüründe **?izofreni** ile ili?kili damgalanmanın boyutlar?n? ortaya koyma ihtiyac?ndan do?muştur.

Yapı

Ölçek, ?izofreni hastas? yak?nlar?n?n algılad??? damgalanmay? ölçen 17 maddelik, çok boyutlu bir yapıyı temsil etmektedir. Ölçülen yapı, toplumsal yarg? korkusu, sosyal izolasyon, içselleştirilmi? utanç ve ayr?mc?lık alg?s? gibi damgalanmanın farklı yönlerini kapsamaktadır. Ölçek, kat?lımc?ların deneyimlerini 3'lü **Likert** tipi bir derecelendirme ile de?erlendirmesine olanak tanır.

Yap?sal analizler sonucunda, ölçe?in be? ana faktör alt?nda topland??? belirlenmi?tir. Bu faktörler, damgalanman?n karma??k do?as?n? yans?tarak, ara?t?rmac?lara sadece genel bir damgalanma puan? yerine, hangi damgalanma türlerinin daha bask?n oldu?unu gösteren detayl? bir profil sunma imkan? vermektedir. Yüksek puan, alg?lanan damgalanma düzeyinin yüksek oldu?u anlam?na gelmektedir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerlili?ini test etmek amacıyla Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?lm??t?r. Örneklem yeterlili?ini de?erlendiren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) de?eri 0.871 olarak hesaplanm??t?r; bu de?er, verilerin faktör analizi için oldukça uygun oldu?unu göstermektedir. Ayr?ca, de?i?kenler aras?ndaki korelasyonun faktör yap?s? olu?turmak için yeterli oldu?unu gösteren Bartlett's Küresellik Testi sonucu istatistiksel olarak anlaml? bulunmu?tur ($p < 0.001$).

Faktör yüklerinin incelenmesi s?ras?nda, hiçbir maddenin faktöre katk?s? 0.40 s?n?r de?erine e?it ya da bu de?erden dü?ük bulunmam??t?r. Bu güçlü faktör yükleri sayesinde, ölçekten herhangi bir madde ç?kar?lmam?? ve son hali 17 madde olarak belirlenmi?tir. Ölçe?in bu güçlü istatistiksel göstergeleri, ölçülmek istenen damgalanma yap?s?n? güvenilir bir ?ekilde temsil etti?ini kan?tlamaktadır.

Güvenirlik

?HYDÖ'nün iç tutarl?l???, **Cronbach Alfa** katsay?s? ile de?erlendirilmi?tir. Ölçe?in genel Cronbach Alfa katsay?s? 0.909 gibi yüksek bir de?erde hesaplanm??t?r. Bu katsay?, ölçe?in maddeleri aras?nda mükemmel düzeyde bir iç tutarl?lk oldu?unu ve ölçe?in güvenilir sonuçlar üretti?ini göstermektedir.

Ayr?ca, ölçe?in toplanabilir puan özelli?i ta??d??? tespit edilmi?tir ($F=1.838$, $p=0.175$). Ölçe?in yorumlanmas?n? kolayla?t?rmak için toplam puan, madde say?s? olan 17'ye bölünerek standardize edilmi?tir. Bu dönü?üm sayesinde, ölçekten elde edilebilecek minimum puan 1, maksimum puan ise 3 olarak belirlenmi?tir. Bu standardizasyon, farklı çal??malar aras?nda kar??la?t?rma yapmay? kolayla?t?rmaktadır.

Faktör Analizi

Yap?lan faktör analizi sonucunda, 17 maddelik ölçek, toplam varyans?n önemli bir k?sm?n? aç?klayan be? ayr? faktör alt?nda toplanm??t?r. Bu faktörler, ?izofreni hastalar?n?n yak?nlar?n?n ya?ad??? damgalanma deneyiminin çok boyutlu yap?s?n? detayland?rmaktadır. Faktör yap?s?, ölçe?in kuramsal temelleriyle uyumlu bir ayr?m göstermektedir.

Faktör da??l?m? a?a??daki gibidir:

Birinci Faktör (6 Madde): 1, 2, 3, 4, 9, 15. maddeler

?kinci Faktör (3 Madde): 5, 6, 7. maddeler

Üçüncü Faktör (3 Madde): 8, 10, 11. maddeler

Dördüncü Faktör (3 Madde): 12, 13, 14. maddeler

Be?inci Faktör (2 Madde): 16, 17. maddeler

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: 17 maddelik öz bildirim ölçe?i

Language Available: Türkçe

Population Group: ?izofreni hastalar?n?n yak?nlar? veya bak?m verenleri.

Age Group: Yeti?kinler

Population Details: Psikiyatri hastalar?na bak?m veren ve onlarla yak?n ili?kide bulunan bireyler.

Test Methodology: 3'lü **Likert** tipi derecelendirme (3=evet - 2=bazen - 1=hay?r)

Anahtar Kelimeler

?izofreni, Aile Yü?ü, ?kincil Damgalanma (Courtesy Stigma), Psikometrik Geli?tirme, Güvenilirlik, Geçerlilik, Türkiye.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?

Affiliation Email addresses: gamze.yildirim@mku.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Correspondence Address: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sa?lık Bilimleri Fakültesi, Hem?irelik Bölümü, Hatay, Türkiye.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2021

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik ve klinik amaçlı? kullan?m? için sorumlu yazar Gamze Y?ld?r?m ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Telif haklar?, makalenin yay?nland??? dergiye ait olabilir.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: [sizofreni-hastalarinin-yakinlari-icin-damgalanma-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Y?ld?r?m, G., Tamba?, H., & Sava?, N. (2021). Psikiyatri Hasta Yak?nlar? için Damgalanma le?i Geli?tirme; Geçerlilik ve g?venilirlik al??mas?. *International Journal of Academic Medicine and Pharmacy*, 3(2), 115-119. DOI: [10.29228/jamp.48597](#)

Makalenin tam metni için link: [academicmed.org](#)

Şizofreni Hastalar?n?n Yak?nlar? için Damgalanma le?i Maddeleri

NEML?: A?a??daki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?itirilmemelidir. (Orijinal maddeler metinde sa?lanmad??ndan, sadece madde numaralar? ve faktör da??l?mlar? listelenmi?tir.)

Derecelendirme: 3'l Likert (3=evet - 2=bazen - 1=hay?r)

Faktör 1:

1. madde
2. madde
3. madde
4. madde
9. madde
15. madde

Faktör 2:

5. madde
6. madde
7. madde

Faktör 3:

8. madde
10. madde
11. madde

Faktör 4:

12. madde

13. madde

14. madde

Faktör 5:

16. madde

17. madde

ARABPSYCHOLOGY.COM